DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 16 november 2000 *

I mål C-280/98 P,

Moritz J. Weig GmbH & Co. KG, Mayen (Tyskland), företrätt av advokaterna T. Jestaedt, Bryssel, och V. von Bomhard, Hamburg, delgivningsadress: advokatbyrån P. Dupont, 8—10, rue Mathias Hardt, Luxemburg,

klagande,

angående överklagande av dom meddelad den 14 maj 1998 av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (tredje avdelningen i utökad sammansättning) i mål T-317/94, Weig mot kommissionen, i vilket det förs talan om upphävande av denna dom,

i vilket den andra parten är:

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av R. Lyal, rättstjänsten, i egenskap av ombud, biträdd av advokaten D. Schroeder, Köln, delgivningsadress: rättstjänsten, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande i första instans,

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. La Pergola samt domarna M. Wathelet (referent), D.A.O. Edward, P. Jann och L. Sevón,

generaladvokat: J. Mischo,
justitiesekreterare: R. Grass,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 18 maj 2000 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Moritz J. Weig GmbH & Co. KG har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 23 juli 1998, med stöd av artikel 49 i EG-stadgan för domstolen överklagat den dom som förstainstansrätten meddelade den 14 maj 1998 i mål

T-317/94, Weig mot kommissionen (REG 1998, s. II-1235, nedan kallad den överklagade domen), genom vilken förstainstansrätten delvis ogiltigförklarade kommissionens beslut 94/601/EG av den 13 juli 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget (IV/C/33.833 — kartong) (EGT L 243, s. 1, nedan kallat beslutet) och ogillade talan i övrigt.

Bakgrund

2 Genom beslutet bötfälldes 19 tillverkare och leverantörer av kartong inom gemenskapen för att ha överträtt artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG).

3 Det framgår av den överklagade domen att detta beslut var en följd av de informella klagomål som år 1990 ingavs av British Printing Industries Federation (en branschorganisation som företräder majoriteten av tillverkarna av tryckta förpackningar i Förenade kungariket) och av Fédération française du cartonnage samt av de undersökningar som i april 1991, utan förvarning, genomfördes av kommissionens tjänstemän i enlighet med artikel 14.3 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, Första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 (EGT 13, 1962, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8) vid ett flertal företag och branschorganisationer inom kartongbranschen.

4 De uppgifter som erhölls genom dessa undersökningar och genom begäran om upplysningar och handlingar föranledde kommissionen att dra slutsatsen att de berörda företagen från halvårsskiftet 1986 till i vart fall april 1991 (i flertalet fall)

hade deltagit i en överträdelse av artikel 85.1 i fördraget. Kommissionen beslutade följaktligen att inleda ett förfarande för tillämpning av sistnämnda bestämmelse. Genom skrivelse av den 21 december 1992 sände kommissionen ett meddelande om anmärkningar till vart och ett av de berörda företagen. Samtliga dessa företag besvarade meddelandet skriftligen. Nio företag begärde att få yttra sig muntligen.

5 Efter det att förfarandet hade avslutats antog kommissionen beslutet, som innehåller följande bestämmelser:

"Artikel 1

Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard — the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek De Eendracht NV (som är verksamt under namnet BPB de Eendracht NV), NV Koninklijke KNP BT NV (tidigare Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co KG, Mo och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd (tidigare Reed Paper & Board (UK) Ltd), Stora Kopparbergs Bergslags AB, Enso Española SA (tidigare Tampella Española SA) och Moritz J. Weig GmbH & Co KG har överträtt artikel 85.1 i fördraget genom att deltaga,

— vad beträffar Buchmann och Rena från omkring mars 1988 till i vart fall slutet av år 1990,

— vad beträffar Enso Española i vart fall från mars 1988 till i vart fall slutet av april 1991,

— vad beträffar Gruber & Weber från i vart fall år 1988 till slutet av år 1990,

— vad beträffar övriga fall från halvårsskiftet 1986 till i vart fall april år 1991,

i ett avtal och ett samordnat förfarande som inleddes vid halvårsskiftet 1986 och som innebar att kartongleverantörer inom Europeiska gemenskapen

— samlades regelbundet till hemliga och institutionaliserade möten i syfte att diskutera och enas om en gemensam konkurrensbegränsande branschplan,

— enades om regelbundna prishöjningar för varje produktkvalitet i de olika nationella valutorna,

— planlade och genomförde samtidiga och enhetliga prishöjningar inom hela Europeiska gemenskapen,

— enades om att bibehålla de största tillverkarnas marknadsandelar på konstanta nivåer, men med möjlighet till vissa ändringar,

— allt oftare från och med början av år 1990 vidtog samordnade åtgärder för att kontrollera tillförseln till den gemensamma marknaden i syfte att säkerställa genomförandet av de nämnda samordnade prishöjningarna,

— utbytte information om leveranser, priser, driftstopp, orderstock och kapacitetsutnyttjandegrad för att främja ovannämnda åtgärder.

Artikel 2

De i artikel 1 uppräknade företagen skall omedelbart upphöra med ovannämnda överträdelser om detta inte redan har skett. De skall i framtiden inom ramen för sin verksamhet inom kartongbranschen avhålla sig från avtal eller samordnade förfaranden som kan ha samma eller liknande syfte eller resultat, inklusive varje form av utbyte av information om företagens verksamhet

a) genom vilket deltagarna informeras direkt eller indirekt om andra individuella tillverkares produktion, försäljning, orderstock, kapacitetsutnyttjandegrad, försäljningspriser, omkostnader eller marknadsföringsplaner, eller

b) genom vilket ett gemensamt förhållningssätt till priser eller kontroll av produktionen inom branschen främjas, underlättas eller uppmuntras, även om inga individuella uppgifter lämnas, eller

c) som gör det möjligt för de berörda företagen att fullgöra eller iaktta varje uttryckligt eller tyst avtal om pris eller marknadsuppdelning inom gemenskapen.

Varje system för utbyte av allmänna uppgifter till vilket de är anslutna, såsom Fides-systemet eller dess efterföljare, skall vara utformat på ett sådant sätt att det utesluter inte bara alla uppgifter som kan göra det möjligt att identifiera enskilda tillverkares agerande, utan även alla uppgifter om inkommande order och orderstock, förväntad utnyttjandegrad av produktionskapaciteterna (i båda fallen, även om det rör sig om sammanställda uppgifter) eller enskilda maskiners produktionskapacitet.

Varje system för informationsutbyte av detta slag skall inskränkas till insamling och tillhandahållande av produktions- och försäljningsstatistik i sammanställd form som inte skall kunna användas för att främja eller underlätta ett gemensamt branschagerande.

Företagen skall, utöver det tillåtna utbytet, även avhålla sig från varje form av informationsutbyte som är av betydelse för konkurrensen samt från möten eller kontakter i syfte att diskutera betydelsen av den information som har utbytts eller branschens eller de enskilda tillverkarnas möjliga eller sannolika reaktion på denna information.

De nödvändiga ändringarna av varje eventuellt system för informationsutbyte skall vara genomförda inom tre månader från delgivningen av detta beslut.

Artikel 3

Nedanstående företag åläggs följande böter för de överträdelser som har konstaterats i artikel 1:

...

xix) Moritz J. Weig [GmbH] & Co KG, böter på 3 000 000 ecu

..."

6 Av de faktiska omständigheterna såsom de redovisas i den överklagade domen framgår dessutom följande:

"13 Enligt beslutet begicks överträdelsen inom ramen för ett organ kallat 'Product Group Paperboard' (nedan kallat PG Paperboard) som var sammansatt av ett flertal grupper eller kommittéer.

14 Vid halvårsskiftet 1986 tillfördes 'Presidents Working Group' (nedan kallad PWG) till detta organ, i vilken företrädare på hög nivå från de största kartongleverantörerna i gemenskapen (omkring åtta företag) ingick.

15 PWG:s verksamhet bestod bland annat i diskussioner om och samordning av marknader, marknadsandelar, priser och kapacitet. I synnerhet fattades allmänna beslut om tidsplan för och nivån på de prishöjningar som tillverkarna skulle genomföra.

16 PWG rapporterade till 'President Conference' (nedan kallad PC), i vilken nästan samtliga verkställande direktörer för de berörda företagen (mer eller mindre regelbundet) deltog. PC sammanträdde två gånger per år under den aktuella perioden.

17 Vid slutet av år 1987 bildades 'Joint Marketing Committee' (nedan kallad JMC). Dess huvudsakliga uppgift var dels att besluta om och, i förekommande fall, hur prishöjningar skulle kunna genomföras, dels att ange hur de prisinitiativ som tagits av PWG skulle kunna genomföras i varje land och i förhållande till de viktigaste kunderna för att åstadkomma ett system med likvärdiga priser inom Europa.

18 Slutligen diskuterade den ekonomiska kommittén (nedan kallad COE) bland annat prisvariationerna på de nationella marknaderna och orderstocken samt rapporterade sina slutsatser till JMC eller, fram till slutet av år 1987, till Marketing Committee som var JMC:s föregångare. COE bestod av försäljningsdirektörer från flertalet av de berörda företagen och sammanträdde vid flera tillfällen varje år.

19 Det framgår vidare av beslutet att kommissionen ansåg att PG Paperboards verksamhet främjades av ett informationsutbyte som möjliggjordes genom förvaltningsbolaget Fides med säte i Zürich (Schweiz). Enligt beslutet lämnade flertalet av medlemmarna av PG Paperboard regelbundna rapporter till Fides om order, produktion, försäljning och kapacitetsutnyttjande. Dessa rapporter bearbetades inom ramen för Fides-systemet, och de sammanställda uppgifterna översändes till deltagarna.

20 Vad gäller Moritz J. Weig GmbH & Co. KG (nedan kallat Weig) har kommissionen fastslagit att Weig deltog i PC:s möten under den period som avses i beslutet samt i JMC:s och PWG:s möten från och med år 1988."

7 Sexton av de andra berörda arton företagen samt fyra finska företag, som var medlemmar av branschorganisationen Finnboard, och som i denna egenskap ansågs vara solidariskt ansvariga för betalningen av de böter som hade ålagts Finnboard, väckte också talan mot beslutet (mål T-295/94, T-301/94, T-304/94, T-308/94—T-311/94, T-319/94, T-327/94, T-334/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 och T-354/94 samt de förenade målen T-339/94—T-342/94).

Den överklagade domen

8 Förstainstansrätten biföll yrkandet att beslutet skulle ogiltigförklaras med avseende på klaganden i fråga om artikel 1 i beslutet, i den mån det i denna artikel fastslås att sökanden deltog i en överträdelse av artikel 85.1 i fördraget

före mars månad 1988, samt artikel 2 första till och med fjärde styckena i beslutet, dock med undantag av följande avsnitt:

"De i artikel 1 uppräknade företagen skall omedelbart upphöra med ovannämnda överträdelser om detta inte redan har skett. De skall i framtiden inom ramen för sin verksamhet inom kartongbranschen avhålla sig från avtal eller samordnade förfaranden som kan ha samma eller liknande syfte eller resultat, inklusive varje form av utbyte av information om företagens verksamhet:

a) genom vilket deltagarna informeras direkt eller indirekt om andra individuella tillverkares produktion, försäljning, orderstock, kapacitetsutnyttjandegrad, försäljningspriser, omkostnader eller marknadsföringsplaner.

Varje system för utbyte av allmänna uppgifter till vilket de är anslutna, såsom Fides-systemet eller dess efterföljare, skall vara utformat på ett sådant sätt att det utesluter alla uppgifter som kan göra det möjligt att identifiera enskilda tillverkares agerande."

9 Förstainstansrätten ogillade talan i övrigt.

10 I övrigt åberopade klaganden vid förstainstansrätten åtta grunder med anledning av fastställelsen av böterna. Överklagandet rör just de domskäl i den överklagade domen där denna fråga behandlas. Mot bakgrund av de grunder som klaganden har åberopat till stöd för överklagandet återges nedan endast de avsnitt i den överklagade domen där förstainstansrätten bedömde anmärkningarna om att artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG) hade åsidosatts, att överträdelserna inte hade medfört ekonomiska konsekvenser, att den allmänna bötesnivån var för hög samt att det inte i tillräcklig mån hade beaktats att klaganden samarbetade under det administrativa förfarandet.

Huruvida artikel 190 i fördraget hade åsidosatts

11 Klaganden gjorde i huvudsak gällande att kommissionen inte hade motiverat beslutet i tillräcklig utsträckning i och med att de företag som beslutet var riktat till varken kunde undersöka om det bötesbelopp som de ålades var befogat eller om böterna var skäliga i förhållande till de övriga företagens böter.

12 Förstainstansrätten fastställde härvid följande:

"182 Enligt fast rättspraxis har skyldigheten att motivera ett individuellt beslut till syfte att göra det möjligt för gemenskapsdomstolarna att pröva beslutets lagenlighet och att ge den berörde de upplysningar som är nödvändiga för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat eller om det eventuellt är behäftat med ett sådant fel att det är möjligt att ifrågasätta dess giltighet, med det tillägget att omfattningen av denna skyldighet beror på rättsaktens art och det sammanhang i vilket den har antagits (se bland annat förstainstansrättens dom av den 11 december 1996 i mål T-49/95, Van Megen Sports mot kommissionen, REG 1996, s. II-1799, punkt 51).

183 Omfattningen av skyldigheten att motivera ett beslut om att, som i föreliggande fall, ålägga ett flertal företag böter för en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler, skall fastställas mot bakgrund av att bedömningen av hur allvarliga överträdelserna är skall göras med hänsyn till ett stort antal omständigheter, såsom i synnerhet de särskilda omständigheterna i målet, dess kontext och böternas avskräckande verkan, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut skall tas i beaktande (domstolens beslut av den 25 mars 1996 i mål C-137/95 P, SPO m.fl. mot kommissionen, REG 1996, s. I-1611, punkt 54).

184 Kommissionen förfogar vid fastställandet av varje bötesbelopp över ett utrymme för skönsmässig bedömning, och den kan av denna anledning inte anses skyldig att tillämpa en exakt matematisk formel (se med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-150/89, Martinelli mot kommissionen, REG 1995, s. II-1165, punkt 59).

185 I beslutet framgår de kriterier som beaktades för att fastställa den allmänna bötesnivån och de individuella bötesbeloppen av punkt 168 respektive punkt 169 i övervägandena. Vad för övrigt avser individuella böter förklarar kommissionen i punkt 170 i övervägandena att de företag som deltog i PWG:s möten i princip ansågs som 'huvudmän' för överenskommelsen, medan övriga företag ansågs som 'ordinarie deltagare' i denna. I detta hänseende nämns sökanden inte bland de företag som ansågs utgöra överenskommelsens 'huvudmän' och det anges i punkt 170 tredje stycket i övervägandena att 'trots att [sökanden] har varit medlem i PWG sedan 1988, förefaller den inte ha spelat en betydelsefull roll vid fastställandet av överenskommelsens politik, till skillnad från de stora industrikoncernerna'. Slutligen anser kommissionen i punkterna 171 och 172 i övervägandena att de bötesbelopp som Rena och Stora har ålagts skall reduceras väsentligt på grund av att de samarbetat aktivt med kommissionen, samt att åtta andra företag, däribland sökanden, även kan erhålla en något mindre reduktion på grund av att de i sina svar på meddelandet om anmärkningar inte förnekade de huvudsakliga faktiska omständigheter på vilka kommissionen grundade sina anmärkningar.

186 I sina inlagor i målet vid förstainstansrätten samt i sitt svar på rättens skriftliga fråga har kommissionen förklarat att böterna beräknades på grundval av omsättningen på gemenskapsmarknaden för kartong år 1990 för vart och ett av de företag som var mottagare av beslutet. Böter på en grundnivå om 9 procent eller 7,5 procent av den individuella årsomsättningen ålades således de företag som ansågs som 'huvudmän' för överenskommelsen respektive de övriga företagen. I sökandens fall har kommissionen förklarat att den tillämpade en procentsats på 8 procent av den individuella omsättningen, eftersom sökanden, trots att den var 'medlem i PWG', inte förefaller ha haft en lika viktig roll som de övriga företagen som deltog i detta organs möten. Slutligen tog kommissionen hänsyn till vissa

företags eventuellt samarbetsvilliga inställning under förfarandet vid kommissionen. Två företag fick av detta skäl sina böter reducerade med två tredjedelar, medan andra företags böter reducerades med en tredjedel.

187 Det framgår för övrigt av en tabell som kommissionen har tillhandahållit, och som innehåller uppgifter om fastställandet av varje individuellt bötesbelopp, att även om dessa inte har fastställts genom en strikt matematisk tillämpning av enbart ovannämnda sifferuppgifter har nämnda uppgifter emellertid systematiskt beaktats vid beräkningen av böterna.

188 I beslutet preciseras emellertid inte att böterna har beräknats på grundval av varje företags omsättning på gemenskapsmarknaden för kartong år 1990. I beslutet nämns inte heller de procentsatser på 9 respektive 7,5 procent som tillämpades för att beräkna de böter som ålades de företag som ansågs som 'huvudmän' respektive de företag som ansågs som 'ordinarie deltagare'. Procentsatserna för reduktionen av böterna för Rena och Stora respektive åtta andra företag anges inte heller.

189 Mot bakgrund av den detaljerade redogörelsen i beslutet för de faktiska omständigheter som tillskrivits vart och ett av de företag som var mottagare av beslutet finns det i föreliggande fall för det första anledning anse att punkt 169—172 i övervägandena i beslutet innehåller tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått (se med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 24 oktober 1991 i mål T-2/89, Petrofina mot kommissionen, REG 1991, s. II-1087, punkt 264). I detta hänseende innehåller beslutet en särskild motivering som avser bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som sökanden gjort sig skyldig till (punkt 170 tredje stycket i övervägandena). Av denna särskilda motivering framgår skälen till att sökanden inte behandlades på samma sätt som vare sig överenskommelsens 'huvudmän' eller de 'ordinarie medlemmarna' i denna.

190 Punkt 168 i övervägandena, som skall förstås mot bakgrund av de allmänna övervägandena om böter i punkt 167 i övervägandena, innehåller en tillräcklig redogörelse för vilka omständigheter som har beaktats vid fastställandet av den allmänna bötesnivån.

191 För det andra, då, i likhet med det aktuella fallet, bötesbeloppen har fastställts genom att vissa bestämda uppgifter systematiskt beaktats, kan företagen, om var och en av dessa faktorer anges i beslutet, lättare bedöma dels om kommissionen har begått ett fel vid fastställandet av det individuella bötesbeloppet, dels om det individuella bötesbeloppet är berättigat i förhållande till de allmänna kriterier som tillämpats. I föreliggande fall skulle ett omnämnande i beslutet av de ifrågavarande faktorerna, närmare bestämt den aktuella årsomsättningen, referensåret, de grundläggande procentsatser som tillämpats samt procentsatsen för reduktionen av bötesbeloppen, inte ha inneburit att de exakta årsomsättningarna för de företag som var mottagare av beslutet implicit avslöjades, vilket hade utgjort ett åsidosättande av artikel 214 i fördraget. Det slutliga individuella bötesbeloppet är, som kommissionen själv har framhållit, inte ett resultat av en strikt matematisk tillämpning av dessa faktorer.

192 Kommissionen har för övrigt medgett under sammanträdet att det inte fanns något som hindrade att den i beslutet angav de faktorer som systematiskt hade beaktats och avslöjats under presskonferensen den 13 juli 1994 som hölls samma dag som beslutet antogs. Det kan i detta hänseende erinras om att enligt fast rättspraxis skall motiveringen av ett beslut ingå i själva beslutet och att hänsyn inte kan tas till kommissionens efterföljande förklaringar annat än i särskilda fall (se förstainstansrättens dom av den 2 juli 1992 i mål T-61/89, Dansk Pelsdyravlerforening mot kommissionen, REG 1992, s. II-1931, punkt 131, svensk specialutgåva, häfte 13, och med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 12 december 1991 i mål T-30/89, Hilti mot kommissionen, REG 1991, s. II-1439, punkt 136).

193 Trots dessa konstateranden skall det påpekas att motiveringen av de fastställda bötesbeloppen i punkt 167—172 i övervägandena i beslutet är

åtminstone lika detaljerad som kommissionens motiveringar av tidigare beslut om liknande överträdelser. Även om en invändning om bristande motivering är sådan att förstainstansrätten ex officio kan ta upp den till prövning, hade, vid den tidpunkt då beslutet fattades, ingen kritik riktats från gemenskapsdomstolens sida mot kommissionens praxis i fråga om motivering av ålagda böter. Det var först i dom av den 6 april 1995 i mål T-148/89, Tréfilunion mot kommissionen (REG 1995, s. II-1063), punkt 142, och i två andra domar som avkunnades samma dag mål T-147/89, Société métallurgique de Normandie mot kommissionen (REG 1995, s. II-1057, publicerad i sammandrag) och mål T-151/89, Société des treillis et panneaux soudés mot kommissionen (REG 1995, s. II-1191, publicerad i sammandrag) som förstainstansrätten för första gången framhöll att det är önskvärt att företagen i detalj kan ta del av det sätt på vilket de ålagda böterna har beräknats, utan att de för den skull skall vara tvungna att väcka talan mot kommissionens beslut.

194 Av detta följer att när kommissionen i ett beslut konstaterar att konkurrensreglerna har överträtts och ålägger de företag som har deltagit i överträdelsen böter skall kommissionen, om den systematiskt har beaktat vissa grundläggande omständigheter för att fastställa bötesbeloppen, ange dessa omständigheter i själva beslutet så att mottagarna av detta skall kunna kontrollera om bötesnivån är välgrundad och bedöma om det eventuellt förekommit diskriminering.

195 Mot bakgrund av de speciella omständigheter som angetts i punkt 193 ovan, och med hänsyn till att kommissionen under domstolsförfarandet har visat sig villig att lämna alla upplysningar som är av relevans för hur böterna har beräknats, skall bristen på särskild motivering i beslutet av det sätt på vilket böterna har beräknats inte i föreliggande fall anses utgöra ett sådant åsidosättande av motiveringsskyldigheten att det finns skäl att helt eller delvis upphäva de ålagda böterna. Sökanden har slutligen inte visat att den har hindrats från att på ändamålsenligt sätt göra gällande sin rätt till försvar.

196 Talan kan följaktligen inte bifallas på denna grund."

Huruvida överträdelserna inte hade medfört ekonomiska konsekvenser

13 Klaganden gjorde gällande att en överträdelses ekonomiska verkan skall beaktas vid bedömningen av överträdelsens svårighetsgrad och vid beräkningen av böterna (förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i mål T-13/89, ICI mot kommissionen, REG 1992, s. II-1021, punkt 359; svensk specialutgåva, volym 12, s. 183). Enligt klaganden hade samordningen av priser i förevarande fall inte haft någon inverkan på marknaden eller i vart fall en begränsad inverkan.

14 Förstainstansrätten fastställde härvid följande:

"211 Enligt punkt 168 sjunde strecksatsen i övervägandena i beslutet har kommissionen fastställt det generella bötesbeloppet med beaktande av bland annat att överenskommelsens 'syften... i hög grad uppnåtts'. Det är ostridigt att kommissionen härvid hänvisat till den i artikel 1 i beslutet konstaterade överträdelsens inverkan på marknaden.

212 Förstainstansrätten anser att det för prövningen av kommissionens bedömning av överträdelsens verkningar räcker att undersöka hur den bedömt resultaten av prissamverkan, vilka är de enda verkningar som sökanden har bestritt. Det framgår nämligen av beslutet att konstaterandet att överenskommelsens syften i hög grad uppnåtts i huvudsak är grundat på resultaten av prissamverkan (se punkterna 100—102, 115 och 135—137 i övervägandena i beslutet).

213 Kommissionen har, beträffande prissamverkan, gjort en bedömning av dess generella resultat. Även om det antas att de individuella uppgifter som sökanden har tillhandahållit skulle, som denne påstått, styrka att resultaten av prissamverkan var av mindre betydelse för sökandens del än för den

europeiska kartongmarknaden i dess helhet, räcker inte sådana individuella uppgifter i sig för att ifrågasätta kommissionens bedömning.

214 Det framgår av beslutet, och som kommissionen har bekräftat under sammanträdet, att tre olika resultat har fastställts. Kommissionen har dessutom åberopat den omständigheten att prisinitiativen i deras helhet ansetts som framgångsrika av tillverkarna själva.

215 Det första resultat som har beaktats av kommissionen, och som inte har bestritts av sökanden, består i att kunderna faktiskt underrättades om de överenskomna prishöjningarna. De nya priserna tjänade härvid som bas i händelse av individuella förhandlingar med kunderna om transaktionspriserna (se bland annat punkterna 100 och 101 femte och sjätte styckena i övervägandena i beslutet).

216 Det andra resultatet består i att utvecklingen av transaktionspriserna följde de tillkännagivna priserna. Kommissionen har i detta avseende hävdat att 'tillverkarna inte nöjde sig med att tillkännage de överenskomna prishöjningarna, utan vidtog, med några få undantag, konkreta åtgärder för att säkerställa att de tillämpades i förhållande till kunderna' (punkt 101 första stycket i övervägandena i beslutet). Kommissionen har medgett att kunderna ibland beviljades eftergifter vad gällde tidpunkten för höjningen eller individuella rabatter eller prissänkningar, bland annat i händelse av stora order, och att 'den genomsnittliga nettohöjningen efter avdrag för prissänkningar, rabatter och andra eftergifter alltid låg under det totala beloppet för den tillkännagivna höjningen' (punkt 102 sista stycket i övervägandena i beslutet). Kommissionen har emellertid, med hänvisning till diagram i LE-rapporten påstått att det under den period som beslutet avser fanns ett 'klart linjärt samband' mellan utvecklingen av de tillkännagivna priserna och transaktionspriserna, omräknade i nationella valutor eller ecu. Kommissionen drog härav följande slutsats: 'Nettoprishöjningarna följde de tillkännagivna höjningarna nära, om än med en viss tidsförskjutning. Rapportens

upphovsman medgav själv under förhöret att detta var fallet under åren 1988 och 1989' (punkt 115 andra stycket i övervägandena).

217 Det måste medges att det var riktigt av kommissionen att vid bedömningen av det andra resultatet anse förekomsten av ett linjärt samband mellan utvecklingen av de tillkännagivna priserna och utvecklingen av transaktionspriserna som ett bevis för prisinitiativens inverkan på de sistnämnda priserna, i enlighet med tillverkarnas eftersträvade syfte. Det är ostridigt att bruket att föra individuella förhandlingar med kunderna på den ifrågavarande marknaden innebär att transaktionspriset i allmänhet inte är identiskt med det tillkännagivna priset. Det kan därför inte förväntas att höjningarna av transaktionspriserna var identiska med höjningarna av de tillkännagivna priserna.

218 Vad beträffar förekomsten av ett samband mellan höjningarna av de tillkännagivna priserna och höjningarna av transaktionspriserna var det riktigt av kommissionen att åberopa LE-rapporten. Denna rapport utgör en analys av prisutvecklingen på kartong under den period som avses i beslutet och grundas på uppgifter som tillhandahållits av ett flertal tillverkare.

219 Rapporten bekräftar emellertid endast delvis att det under viss tid förelegat ett 'klart linjärt samband'. En undersökning av perioden år 1987—1991 ger vid handen tre olika delperioder. LE-rapportens upphovsman gjorde i detta hänseende följande sammanfattning av sina slutsatser under förhöret vid kommissionen: 'Det finns inget klart samband, ens med hänsyn till en tidsförskjutning, mellan höjningen av de tillkännagivna priserna och marknadspriserna under början av den aktuella perioden 1987—1988. Däremot förelåg ett sådant samband under år 1988/1989, medan detta samband därefter blev allt mindre påtagligt och i det närmaste märkligt [oddly] under perioden år 1990/1991' (protokoll från förhöret, s. 28). Han påpekade även att dessa variationer i tiden var nära kopplade till variationerna i efterfrågan (se bland annat protokollet från förhöret, s. 20).

220 Författarens muntliga slutsatser överensstämmer med analysen i hans rapport och i synnerhet med diagrammen över utvecklingen av de tillkännagivna priserna och utvecklingen av transaktionspriserna (LE-rapporten, diagram 10 och 11, s. 29). Det skall således konstateras att kommissionen endast delvis har bevisat förekomsten av det 'klar[a] linjära samband' som den har gjort gällande.

221 Under sammanträdet påpekade kommissionen att den även beaktat ett tredje resultat av prissamverkan som bestod i att transaktionsprisnivån var högre än den skulle ha varit om det inte hade förekommit någon samverkan. Kommissionen underströk i detta hänseende att tidpunkterna för och den ordningsföljd i vilken prishöjningarna skulle tillkännages hade beslutats av PWG, samt framhåller i beslutet att 'det är osannolikt att de samordnade tillkännagivandena på dessa villkor inte skulle ha haft någon inverkan på den faktiska prisnivån' (punkt 136 tredje stycket i övervägandena i beslutet). I LE-rapporten (avdelning 3) har emellertid en modell fastställts, som gör det möjligt att förutse den prisnivå som följer av objektiva marknadsvillkor. Enligt denna rapport har prisnivån, såsom denna bestämts av objektiva ekonomiska faktorer under perioden 1975—1991, utvecklats, med obetydliga variationer, på exakt samma sätt som de tillämpade transaktionspriserna, inklusive under den period som avses i beslutet.

222 Trots dessa slutsatser är det inte möjligt att utifrån analysen i rapporten konstatera att de samordnade prisinitiativen inte gjorde det möjligt för tillverkarna att uppnå en transaktionsprisnivå som var högre än den som skulle ha uppkommit genom fri konkurrens. Som kommissionen framhöll vid sammanträdet är det i detta hänseende möjligt att de faktorer som beaktades i nämnda analys har påverkats av förekomsten av samverkan. Kommissionen har därmed med rätta gjort gällande att samverkan exempelvis har kunnat minska företagens incitament att sänka sina kostnader. Däremot har den inte påvisat något direkt fel i LE-rapportens analys och har inte heller framlagt egna ekonomiska analyser av den hypotetiska utvecklingen av transaktionspriserna i avsaknad av varje form av samordning. Mot denna bakgrund kan kommissionens påstående att transaktionsprisnivån hade varit lägre i avsaknad av en samverkan mellan tillverkarna inte anses styrkt.

223 Av detta följer att det tredje resultatet av prissamverkan inte har bevisats.

224 De föregående konstaterandena ändras inte av den subjektiva bedömning av tillverkarna, som kommissionen har grundat sig på när den fann att överenskommelsens syften i hög grad hade uppnåtts. Kommissionen har på denna punkt hänvisat till en lista över handlingar som den tillhandahöll under sammanträdet. Även om det antas att kommissionen har kunnat grunda sin bedömning av prisinitiativens eventuella framgång på handlingar av vilka vissa tillverkares subjektiva uppfattning framgår, måste det konstateras att ett flertal företag, däribland sökanden, vid sammanträdet med rätta hänvisat till det stora antal handlingar i målet av vilka det framgår att tillverkarna hade problem med att genomföra de överenskomna prishöjningarna. Mot denna bakgrund kan kommissionens hänvisning till tillverkarnas egna förklaringar inte anses som tillräcklig grund för den slutsatsen att överenskommelsens syften i hög grad uppnåtts.

225 Av vad som ovan anförts följer att de verkningar av överträdelsen som kommissionen har gjort gällande endast har bevisats till viss del. Förstainstansrätten kommer att undersöka betydelsen av denna slutsats inom ramen för sin fulla prövningsrätt i fråga om böter i samband med att den bedömer hur allvarlig den i föreliggande fall konstaterade överträdelsen är (se nedan punkt 246)."

Huruvida den allmänna bötesnivån var för hög

15 Klaganden gjorde vid förstainstansrätten gällande att den överträdelse som hade fastställts i det aktuella fallet inte utgjorde den mest klandervärda överträdelsen av artikel 85.1 i fördraget och ifrågasatte därför den allmänna bötesnivån, särskilt mot bakgrund av kommissionens tidigare beslutspraxis.

16 Förstainstansrätten fastställde följande:

"241 Kommissionen har i föreliggande fall fastställt den allmänna bötesnivån med beaktande av hur länge överträdelsen pågått (punkt 167 i övervägandena i beslutet) samt med beaktande av följande omständigheter (punkt 168 i övervägandena):

"— Samverkan kring prisfastställelse och uppdelning av marknaden utgör i sig allvarliga konkurrensbegränsande åtgärder.

— Överenskommelsen gällde för i stort sett hela gemenskapens område.

— Gemenskapsmarknaden för kartong är en betydelsefull ekonomisk sektor som varje år uppgår till omkring 2,5 miljarder ecu.

— De företag som deltog i överträdelsen täcker praktiskt taget hela marknaden.

— Överenskommelsen har fungerat i form av ett system för regelbundna, institutionaliserade möten som syftat till att detaljreglera kartongmarknaden inom gemenskapen.

— Sinnrika åtgärder har vidtagits för att dölja samverkans verkliga natur och omfattning (avsaknaden av officiella protokoll eller dokumenta-

tion från PWG:s och JMC:s möten, deltagarna uppmanades att inte föra anteckningar, tidpunkten och ordningsföljden för tillkännagivandena om prishöjningarna bestämdes så att man skulle kunna hävda att dessa höjningar endast "följde på andra höjningar" osv.).

— Överenskommelsens syften har i hög grad uppnåtts.'

242 Förstainstansrätten erinrar vidare om, vilket redan har påpekats, att kommissionen i ett svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten har påpekat att böter på en grundnivå om 9 procent eller 7,5 procent av omsättningen på gemenskapsmarknaden för kartong år 1990 för vart och ett av de företag som var mottagare av beslutet har ålagts de företag som har ansetts som 'huvudmän' för överenskommelsen respektive de övriga företagen.

243 Det finns anledning framhålla, för det första, att kommissionen vid sin bedömning av den allmänna bötesnivån kan beakta att uppenbara överträdelser av gemenskapens konkurrensregler fortfarande är förhållandevis vanligt förekommande och att kommissionen därför har rätt att höja bötesnivån när den anser att det är nödvändigt att förstärka böternas avskräckande verkan. Följaktligen kan den omständigheten att kommissionen tidigare har tillämpat en viss bötesnivå för vissa typer av överträdelser inte medföra att kommissionen inte skulle kunna höja denna nivå inom de gränser som föreskrivits i förordning nr 17, om detta visar sig nödvändigt för att gemenskapens konkurrenspolitik skall kunna säkerställas (se bland annat domstolens dom av den 7 juni 1983 i de förenade målen 100/80, 101/80, 102/80 och 103/80, Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 1825, punkt 105—108, svensk specialutgåva, häfte 7, och domen i det ovannämnda målet ICI mot kommissionen, punkt 385).

244 För det andra har kommissionen med rätta hävdat att på grund av de särskilda omständigheterna i föreliggande fall kan ingen direkt jämförelse

göras mellan den allmänna bötesnivån i det aktuella beslutet och den bötesnivå som kommissionen har tillämpat i sin tidigare beslutspraxis, och i synnerhet i Polypropylenbeslutet, som kommissionen själv anser vara det ärende som närmast kan jämföras med det aktuella fallet. I motsats till ärendet som gav upphov till Polypropylenbeslutet har emellertid ingen förmildrande omständighet beaktats i föreliggande fall vid fastställandet av den allmänna bötesnivån. Det framgår av det faktum att det vidtogs åtgärder i syfte att dölja samverkans existens att företagen var fullt medvetna om att deras agerande var olagligt. Kommissionen har följaktligen kunnat beakta dessa åtgärder vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen var, eftersom de utgjorde en särskilt allvarlig aspekt av samverkan som särskiljer denna från tidigare överträdelser som konstaterats av kommissionen.

245 För det tredje skall det framhållas att överträdelsen av artikel 85.1 i fördraget dels pågått under lång tid, dels var av uppenbar beskaffenhet. Dessutom begicks den trots att kommissionens tidigare beslutspraxis, och i synnerhet Polypropylenbeslutet, borde ha utgjort ett varnande exempel. Sökandens argument att PG Paperboard bedrev laglig verksamhet saknar relevans, eftersom det har konstaterats att organen i denna yrkessammanslutning, i synnerhet PWG och JMC, i huvudsak hade ett konkurrensbegränsande syfte.

246 Mot bakgrund av dessa omständigheter kan det anses att de kriterier som anges i punkt 168 i övervägandena i beslutet gör den allmänna bötesnivå som fastställts av kommissionen berättigad. Förstainstansrätten har visserligen redan konstaterat att de resultat av prissamverkan som kommissionen beaktat vid fastställandet av den allmänna bötesnivån endast har bevisats till viss del. Mot bakgrund av vad som anförts ovan påverkar emellertid inte denna slutsats i väsentlig utsträckning bedömningen av hur allvarlig den konstaterade överträdelsen är. I detta hänseende räcker det att företagen faktiskt har tillkännagett de överenskomna prishöjningarna och att de tillkännagivna priserna har utgjort grund för fastställandet av individuella transaktionspriser för att denna prissamverkan skall anses ha haft såväl till syfte som resultat att allvarligt begränsa konkurrensen. Förstainstansrätten anser följaktligen inom ramen för sin fulla prövningsrätt att konstaterandena i fråga om överträdelsens verkningar inte motiverar en sänkning av den allmänna bötesnivå som kommissionen har fastställt.

247 Talan kan således inte bifallas på denna grund."

Huruvida kommissionen inte i tillräcklig mån hade beaktat att klaganden samarbetade under det administrativa förfarandet

17 Klaganden gjorde gällande att kommissionen borde ha beaktat att bolaget hade lämnat uppriktiga och fullständiga svar på den begäran om upplysningar som tillsänts bolaget med stöd av artikel 11 i förordning nr 17, att det enligt rättspraxis och kommissionens beslutspraxis utgjorde en förmildrande omständighet att klaganden efter kommissionens undersökningar den 23 april 1991 omedelbart slutade att delta i PG Paperboards möten och i varje förfarande som kunde utgöra en överträdelse samt att kommissionen vid beräkningen av böterna inte hade beaktat att klaganden hade samarbetat aktivt, vilket hade bidragit till att påskynda förfarandet.

18 Förstainstansrätten fastställde härvid följande:

"280 Sökandens böter har reducerats med en tredjedel, eftersom sökanden enligt beslutet i sitt svar på meddelandet om anmärkningar inte bestred de huvudsakliga påståendena om de faktiska omständigheterna på vilka kommissionen stödde sina anmärkningar i förhållande till sökanden.

281 Det är endast befogat att reducera böterna till följd av ett samarbete under det administrativa förfarandet om företaget har agerat på ett sådant sätt att kommissionen lättare har kunnat fastställa överträdelsen och i förekommande fall fått den att upphöra (domen i det ovannämnda målet ICI mot kommissionen, punkt 393). Ett företag som under det administrativa förfarandet uttryckligen uppger att det inte bestrider de faktiska omständigheter på vilka kommissionen stöder sina anmärkningar kan anses bidra till

att underlätta kommissionens uppgift att fastställa och beivra överträdelser av gemenskapens konkurrensregler. Kommissionen kan betrakta ett sådant agerande som ett medgivande av de faktiska omständigheterna och således som bevis för att de faktiska omständigheterna är riktiga.

282 I förevarande fall har sökanden inte visat att den samarbetade med kommissionen i större utsträckning än att den vitsordade kommissionens påståenden om de faktiska omständigheterna.

283 Sökanden har under den första delgrunden gjort gällande att den lämnade uppriktiga och fullständiga svar på den begäran om upplysningar som tillsändes sökanden med stöd av artikel 11 i förordning nr 17. Det framgår dock av fast rättspraxis att om ett företag inte samarbetar under utredningen i större utsträckning än vad som åligger det enligt artikel 11.4 och 11.5 i förordning nr 17 är en reduktion av böterna inte berättigad (se till exempel förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i mål T-12/89, Solvay mot kommissionen, REG 1992, s. II-907, punkterna 341 och 342). För övrigt borde sökanden, som deltog i överträdelsen från mars 1988 och som därför hade kännedom om PWG:s och JMC:s funktion, i likhet med Stora ha kunnat samarbeta mera aktivt med kommissionen än vad den gjorde, vilket hade kunnat motivera att böterna reducerades i större utsträckning. Härav följer att sökandens argument att den vid denna tidpunkt inte hade tillgång till den information som var nödvändig för att aktivt hjälpa kommissionen inte kan godtas.

284 Beträffande den andra delgrunden under vilken anförts att sökanden omedelbart slutade att delta i PG Paperboards möten och i varje förfarande som kunde utgöra ett åsidosättande när kommissionen hade genomfört undersökningarna den 23 april 1991..., skall det erinras om att bedömningen av hur allvarliga överträdelserna var skall göras med hänsyn till ett stort antal omständigheter, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut skall tas i beaktande (se punkt 183 ovan). Även om det i princip kan anses utgöra en förmildrande omständighet att ett företag har slutat att delta i överträdelsen innan det

delges meddelandet om anmärkningar, var kommissionen inte skyldig att göra en sådan bedömning med hänsyn till de särskilda omständigheterna i förevarande fall. Sökanden har inte framfört något argument som visar att kommissionen i förevarande fall har överskridit det utrymme för skönsmässig bedömning som den förfogar över när den fastställer vilka omständigheter som skall beaktas vid fastställandet av böterna. Talan kan därför inte bifallas på den andra delgrunden.

285 Talan kan inte heller bifallas på den tredje delgrunden genom vilken det har gjorts gällande att sökanden har samarbetat aktivt med kommissionen.

286 Sökanden har gjort gällande att den har lämnat fullständiga uppgifter om vilka möten den deltog i inom PG Paperboards olika organ. Vidare har sökanden framhållit att den vid kommissionens förhör uttryckligen uppgav att den inte bestred kommissionens huvudsakliga påståenden om de faktiska omständigheterna. Det måste dock konstateras att ett sådant samarbete inte motiverade en större reduktion av böterna än den tredjedel som faktiskt beviljades. Vad beträffar den förklaring som har lämnats av herr Roos, vilken sökanden överlämnade till kommissionen tillsammans med sökandens svar på meddelandet om anmärkningar, innehåller inte denna förklaring uppgifter som i väsentlig mån underlättade kommissionens arbete. Det är i detta hänseende tillräckligt att konstatera att beslutet endast innehåller en hänvisning, för övrigt indirekt, till de uppgifter som lämnas i nämnda förklaring (punkt 59 sista stycket i övervägandena).

287 Sökanden har slutligen gjort gällande att den har diskriminerats i förhållande till Stora. Det skall i detta hänseende erinras om att det följer av fast rättspraxis att likabehandlingsprincipen, som utgör en grundläggande princip inom gemenskapsrätten, endast åsidosätts i de fall då jämförbara situationer behandlas olika eller då olika situationer behandlas lika, med mindre än att det finns sakliga skäl för en sådan behandling (domstolens dom av den 13 december 1984 i mål 106/83, Sermide, REG 1984, s. 4209, punkt 28, och dom av den 28 juni 1990 i mål C-174/89, Hoche, REG 1990, s. I-2681,

punkt 25, och med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 15 mars 1994 i mål T-100/92, La Pietra mot kommissionen, REGP 1994, s. II-275, punkt 50).

288 Storas förklaringar till kommissionen innehåller i detta fall en mycket noggrann beskrivning av överträdelsens beskaffenhet och syfte, de olika organens uppgifter inom PG Paperboard samt av de olika tillverkarnas deltagande i överträdelsen. Stora har i sina förklaringar lämnat upplysningar som går långt utöver vad som kan krävas av kommissionen med stöd av artikel 11 i förordning nr 17. Även om kommissionen i beslutet hävdar att den har erhållit andra bevis som bekräftar de upplysningar som framgår av Storas förklaringar (punkterna 112 och 113 i övervägandena), framgår det härav tydligt att Storas förklaringar för kommissionen har utgjort de huvudsakliga bevisen för överträdelsen. Det kan därför fastslås att utan Storas förklaringar hade det i vart fall varit betydligt svårare för kommissionen att konstatera den överträdelse som är föremål för beslutet och, i förekommande fall, få den att upphöra. Mot bakgrund av dessa uppgifter kan sökanden inte rätteligen göra gällande att den i enlighet med likabehandlingsprincipen borde ha fått sina böter reducerade på liknande sätt som Stora.

289 Eftersom sökanden inte har samarbetat med kommissionen i större utsträckning än att den vitsordade kommissionens påståenden om de faktiska omständigheterna, har sökanden inte diskriminerats i förhållande till de övriga företag vars böter reducerades med en tredjedel.

290 Mot bakgrund av vad ovan anförts kan talan inte bifallas på denna grund."

19 Förstainstansrätten underkände samtliga de grunder som klaganden hade åberopat till stöd för yrkandet att böterna skulle upphävas eller nedsättas och

fastställde därefter i punkt 305 i den överklagade domen att det såvitt avsåg bötesbeloppet emellertid skulle beaktas att klaganden endast "[kunde] anses ha överträtt artikel 85.1 i fördraget mellan mars 1988 och april 1991".

20 Förstainstansrätten fastställde "inom ramen för sin fulla prövningsrätt" klagandens böter till 2 500 000 ecu (punkt 306 i den överklagade domen).

Överklagandet

21 Klaganden har i överklagandet yrkat att domstolen skall upphäva den överklagade domen och följaktligen upphäva eller åtminstone nedsätta de böter som ålades klaganden.

22 Klaganden har till stöd för sitt överklagande åberopat två grunder. Härunder har bolaget gjort gällande att förstainstansrätten dels gjorde en oriktig bedömning av motiveringsskyldighetens omfattning, dels åsidosatte likabehandlingsprincipen, artikel 15.2 i förordning nr 17 samt artikel 172 i EG-fördraget (nu artikel 229 EG), genom att inte nedsätta böterna i tillräcklig omfattning.

Den första grunden

23 Under den första grunden har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den underlät att fastställa att beslutet hade en bristande motivering och att på denna grund genast upphäva beslutet, trots att förstainstansrätten i punkt 188 i den överklagade domen hade

konstaterat att kommissionen i beslutet inte hade redogjort för de omständigheter som den genomgående hade beaktat när den fastställde böterna.

24 Klaganden har tillagt att sådana uppgifter — enligt fast rättspraxis, som förstainstansrätten erinrade om i punkt 192 i den överklagade domen — skall ingå i själva beslutet och hänsyn kan inte, förutom i särskilda fall, tas till förklaringar som kommissionen i efterhand lämnar till pressen eller under förfarandet vid förstainstansrätten. Förstainstansrätten konstaterade i samma punkt 192 just att kommissionen under sammanträdet hade medgett att det inte fanns något som hindrade att den i beslutet redogjorde för uppgifterna i fråga. Förstainstansrätten kunde under dessa omständigheter inte ta hänsyn till "att kommissionen under domstolsförfarandet [hade] visat sig villig att lämna alla upplysningar som [var] av relevans för hur böterna [hade] beräknats" (punkt 195 i den överklagade domen).

25 Klaganden har även anfört att bolaget, när beslutet antogs, inte kände till vilken metod som kommissionen hade använt vid beräkningen av böterna. Om så hade varit fallet skulle tillämpningen av denna metod med avseende på klaganden ha kunnat prövas vid förstainstansrätten. Den omständigheten att motiveringen tillkännagavs först under domstolsförfarandet innebar att klaganden gick miste om en instans, vilket i sin tur innebar att bolaget var tvunget att ifrågasätta beräkningen av bötesbeloppet inom ramen för ett överklagande till domstolen.

26 Klaganden har slutligen gjort gällande att förstainstansrätten begränsade de tidsmässiga verkningarna av den tolkning som den, i fråga om vilka krav som skall gälla för beräkning av böter enligt artikel 190 i fördraget, gjorde i domarna i de ovannämnda målen Tréfilunion mot kommissionen, Société métallurgique de Normandie mot kommissionen och Société des treillis et panneaux soudés mot kommissionen (nedan kallade domarna i armeringsstålmålen), om vilka det erinrades i punkt 193 i den överklagade domen, trots att det följer av domstolens fasta rättspraxis att den tolkning som domstolen gör av en gemenskapsrättslig bestämmelse klargör och preciserar innebörden och räckvidden av denna bestämmelse, såsom den skall eller skulle ha tolkats och tillämpats från början, förutsatt att domstolen inte har beslutat annorlunda i en dom om förklaring av dom.

27 Kommissionen har med hänvisning till domstolens rättspraxis (se dom av den 17 juli 1997 i mål C-219/95 P, Ferriere Nord mot kommissionen, REG 1997, s. I-4411, punkt 32 och följande punkter, och beslutet i det ovannämnda målet SPO m.fl. mot kommissionen, punkt 54) gjort gällande att det finns ett utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställelsen av bötesbeloppet i ett konkret fall. Detta utrymme tillkommer såväl kommissionen som förstainstansrätten när denna ändrar detta belopp med stöd av sin fulla prövningsrätt i enlighet med artikel 172 i fördraget och artikel 17 i förordning nr 17. Detta utrymme för skönsmässig bedömning innebär att det inte är absolut nödvändigt att en motivering innehåller en detaljerad redogörelse för hur bötesbeloppet har beräknats.

28 Enligt kommissionen ansåg förstainstansrätten i punkt 189 i den överklagade domen att punkterna 169—172 i skälen till beslutet innehöll "tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått".

29 Enligt kommissionen är punkterna 191—195 i den överklagade domen överflödiga. Kommissionen anser för övrigt att klaganden har tolkat domarna i armeringsstålmålen på ett felaktigt sätt. I dessa domar, liksom i den överklagade domen, konstaterade förstainstansrätten att kommissionens beslut var tillräckligt motiverat, samtidigt som den efterlyste en större öppenhet i redovisningen av vilken beräkningsmetod som använts. Detta innebar inte att förstainstansrätten jämställde den bristande öppenheten med en bristande motivering av beslutet. Förstainstansrättens ställningstagande följer möjligen av principen om god förvaltningssed, på så sätt att mottagarna av beslutet inte skall behöva väcka talan vid förstainstansrätten för att få kännedom om samtliga detaljer i den beräkningsmetod som kommissionen använt. Sådana överväganden kan emellertid inte i sig utgöra grund för upphävande av beslutet.

30 Domstolen avser först att redogöra för de olika delarna i det resonemang som förstainstansrätten förde vid bedömningen av grunden att motiveringsskyldigheten beträffande beräkningen av böterna hade åsidosatts.

31 Förstainstansrätten erinrade inledningsvis i punkt 182 i den överklagade domen om att skyldigheten att motivera ett individuellt beslut enligt fast rättspraxis har till syfte att göra det möjligt för gemenskapsdomstolarna att pröva beslutets lagenlighet och att ge den berörda parten tillräckliga upplysningar för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat eller om det eventuellt är behäftat med ett fel som gör det möjligt att ifrågasätta dess giltighet, med det tillägget att omfattningen av denna skyldighet beror på rättsaktens art och det sammanhang i vilket den har antagits (se särskilt, förutom den rättspraxis som förstainstansrätten hänvisade till, dom av den 15 april 1997 i mål C-22/94, Irish Farmers Association m.fl., REG 1997, s. I-1809, punkt 39).

32 Förstainstansrätten preciserade därefter i punkt 183 i den överklagade domen att när det, som i förevarande fall, är fråga om ett beslut varigenom flera företag åläggs böter för en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler skall omfattningen av motiveringsskyldigheten bedömas särskilt mot bakgrund av att överträdelsens svårighetsgrad beror på ett stort antal faktorer, såsom de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, dess sammanhang och böternas avskräckande verkan, och detta utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som måste tas i beaktande (beslutet i det ovannämnda målet SPO m.fl. mot kommissionen, punkt 54).

33 I detta avseende påpekade förstainstansrätten följande i punkt 189 i den överklagade domen:

"Mot bakgrund av den detaljerade redogörelsen i beslutet för de faktiska omständigheter som tillskrivits vart och ett av de företag som var mottagare av beslutet finns det i föreliggande fall för det första anledning anse att punkt 169—172 i övervägandena i beslutet innehåller tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått (se med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 24 oktober 1991 i mål T-2/89, Petrofina mot kommissionen, REG 1991, s. II-1087, punkt 264). I detta hänseende innehåller beslutet en särskild motivering som avser bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som sökanden gjort sig skyldig till (punkt 170 tredje stycket i övervägandena). Av denna särskilda motivering framgår skälen till att sökanden inte behandlades på samma sätt som vare sig överenskommelsens 'huvudmän' eller de 'ordinarie medlemmarna' i denna."

34 Förstainstansrätten tillade i punkt 190 i den överklagade domen att "punkt 168 i övervägandena, som skall förstås mot bakgrund av de allmänna övervägandena om böter i punkt 167 i övervägandena, innehåller en tillräcklig redogörelse för vilka omständigheter som har beaktats vid fastställandet av den allmänna bötesnivån".

35 I punkterna 191—195 i den överklagade domen modifierade emellertid förstainstansrätten, på ett något tvetydigt sätt, räckvidden av konstaterandena i punkterna 189 och 190.

36 Det framgår av punkterna 191 och 192 i den överklagade domen att beslutet inte innehåller de exakta uppgifter som kommissionen genomgående beaktade när den fastställde bötesbeloppen. Detta trots att det rörde sig om uppgifter som kommissionen kunde lämna ut och som skulle ha gjort det möjligt för företagen att lättare bedöma huruvida kommissionen hade gjort fel vid fastställandet av det individuella bötesbeloppet samt huruvida detta belopp var motiverat i förhållande till de allmänna kriterier som tillämpats. Förstainstansrätten tillade i punkt 193 i den överklagade domen att det framgår av domarna i armeringsstålmålen att det är önskvärt att företagen erhåller närmare upplysningar om hur de ålagda böterna har beräknats, utan att de för den skull skall vara tvungna att väcka talan mot kommissionens beslut.

37 Förstainstansrätten fastslog slutligen i punkt 195 i den överklagade domen att "bristen på särskild motivering i beslutet av det sätt på vilket böterna har beräknats" var befogad med hänsyn till de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, det vill säga att kommissionen under domstolsförfarandet hade lämnat ut de uppgifter som beaktats vid beräkningen och att domarna i armeringsstålmålen innebar ny rättspraxis beträffande tolkningen av artikel 190 i fördraget.

38 Innan det mot bakgrund av klagandens argument prövas huruvida förstainstansrätten gjorde en välgrundad bedömning i fråga om vilka följder det skulle kunna få för motiveringsskyldigheten att kommissionen under domstolsförfarandet hade lämnat ut de uppgifter som beaktats vid beräkningen, och att domarna i armeringsstålmålen innebar ny rättspraxis beträffande tolkningen av

artikel 190 i fördraget, skall det prövas huruvida den motiveringsskyldighet som föreskrivs i denna artikel innebär att kommissionen — utöver de uppgifter som låg till grund för bedömningen av överträdelsens svårighetsgrad och varaktighet — var skyldig att i beslutet inkludera en mer detaljerad redogörelse för hur böterna hade beräknats.

39 Domstolen påpekar härvid att förstainstansrätten är behörig i två avseenden när det gäller talan som väcks mot kommissionens beslut att ålägga företag böter för överträdelse av konkurrensreglerna.

40 För det första är förstainstansrätten behörig att pröva beslutens lagenlighet enligt artikel 173 i EG-fördraget (nu artikel 230 EG i ändrad lydelse). Vid denna prövning skall förstainstansrätten särskilt kontrollera att motiveringsskyldigheten enligt artikel 190 i fördraget, vars åsidosättande innebär att beslutet kan ogiltigförklaras, har iakttagits.

41 För det andra är förstainstansrätten behörig att inom ramen för sin fulla prövningsrätt enligt artikel 172 i fördraget och artikel 17 i förordning nr 17 pröva huruvida bötesbeloppet är lämpligt. Det kan vid den sistnämnda prövningen finnas skäl att begära in och beakta sådana kompletterande upplysningar som inte i sig måste finnas med i beslutet för att motiveringsskyldigheten i artikel 190 i fördraget skall anses vara uppfylld.

42 Vad beträffar kontrollen av att motiveringsskyldigheten har iakttagits kan det erinras om att det i artikel 15.2 andra stycket i förordning nr 17 föreskrivs följande: "När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått."

43 Enligt den rättspraxis som åberopas i punkterna 182 och 183 i den överklagade domen är det väsentliga formkrav som motiveringsskyldigheten utgör uppfyllt om kommissionen i sitt beslut har redovisat de uppgifter som legat till grund för

dess bedömning av överträdelsens svårighetsgrad och varaktighet. Om sådana uppgifter saknas är beslutet ogiltigt på grund av bristande motivering.

44 Det var riktigt av förstainstansrätten att i punkterna 189 och 190 i den överklagade domen fastställa att kommissionen hade uppfyllt dessa krav. Det kan, såsom förstainstansrätten gjorde, konstateras att det i punkterna 167—172 i skälen till beslutet redogörs för de kriterier som kommissionen använde vid beräkningen av böterna. Punkt 167 rör särskilt överträdelsens varaktighet. I denna, samt i punkt 168, redovisas även de överväganden som låg till grund för kommissionens bedömning av överträdelsens svårighetsgrad och dess uppskattning av den allmänna bötesnivån. Punkt 169 innehåller de uppgifter som kommissionen beaktade när den fastställde de böter som skulle åläggas varje företag, och i punkt 170 utpekas de företag som skulle betraktas som "huvudmän" för överenskommelsen och som bar ett särskilt ansvar i förhållande till de andra företagen. Slutligen fastställs i punkterna 171 och 172 vilka följder det skulle få för bötesbeloppet att olika tillverkare hade samarbetat med kommissionen vid undersökningen för att fastställa de faktiska omständigheterna eller genom sina svar på meddelandet om anmärkningar.

45 Den omständigheten att kommissionen därefter lämnade närmare upplysningar (såsom företagens omsättning eller den av kommissionen fastställda procentsatsen för reduktionen av bötesbeloppet) vid en presskonferens eller under domstolsförfarandet kan inte förta riktigheten av det som förstainstansrätten fastställde i punkterna 189 och 190 i den överklagade domen. Om den som har fattat ett omtvistat beslut lämnar kompletterande förklaringar till en motivering som redan i sig är tillräcklig, omfattas inte dessa av motiveringsskyldigheten i strikt mening. De kan emellertid vara till hjälp vid gemenskapsdomstolarnas interna kontroll av skälen till beslutet, genom att de gör det möjligt för institutionen att mer ingående redogöra för de skäl som ligger till grund för beslutet.

46 Kommissionen skulle självfallet inte kunna avsäga sig sin befogenhet att göra skönsmässiga bedömningar genom att uteslutande och rutinmässigt hänvisa till matematiska formler. Den kan emellertid förse beslutet med en motivering som går utöver de krav, om vilka det erinras i punkt 43 i denna dom, bland annat

genom att redovisa de sifferuppgifter som — i synnerhet beträffande den eftersträvade avskräckande verkan — varit vägledande vid den skönsmässiga bedömningen när det gällt att fastställa de böter som har ålagts ett flertal företag, vilka i olika hög grad har deltagit i överträdelsen.

47 Det kunde vara önskvärt att kommissionen utnyttjade denna möjlighet så att företagen mer i detalj kunde få reda på hur de böter som ålagts dem har beräknats. På ett mera allmänt sätt kunde detta bidra till en ökad insyn i det administrativa förfarandet och underlätta förstainstansrättens utövande av sin fulla prövningsrätt. Det skall inom ramen för denna vara möjligt för förstainstansrätten att pröva — förutom det ifrågasatta beslutets lagenlighet — huruvida de ålagda böterna är lämpliga. Denna möjlighet kan emellertid inte ändra omfattningen av de krav som följer av motiveringsskyldigheten, vilket kommissionen också har påpekat.

48 Förstainstansrätten kunde följaktligen inte, utan att åsidosätta artikel 190 i fördraget, i punkt 194 i den överklagade domen fastställa att "kommissionen [skall], om den systematiskt har beaktat vissa grundläggande omständigheter för att fastställa bötesbeloppen, ange dessa omständigheter i själva beslutet". Förstainstansrätten kunde inte heller utan att motsäga sina egna domskäl, efter att i punkt 189 i den överklagade domen ha konstaterat att beslutet innehöll "tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått", i punkt 195 i den överklagade domen hänvisa till "bristen på särskild motivering i beslutet av det sätt på vilket böterna har beräknats".

49 Förstainstansrättens felaktiga rättstillämpning i det avseendet är emellertid inte av sådan art att den kan medföra att den överklagade domen upphävs, eftersom det med hänsyn till vad som anförts ovan kan konstateras att förstainstansrätten rättsenligt — oaktat punkterna 191—195 i den överklagade domen — underkände klagandens grund att skyldigheten att motivera beräkningen av böterna hade åsidosatts.

50 Eftersom det enligt motiveringsskyldigheten inte krävdes att kommissionen i beslutet skulle redovisa de sifferuppgifter som använts vid beräkningen av

böterna, saknas det anledning att pröva de olika invändningar som klaganden har framfört på grundval av detta oriktiga antagande.

51 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall på den första grunden.

Den andra grunden

52 Under den andra grunden har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten åsidosatte likabehandlingsprincipen samt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 172 i fördraget vid fastställelsen av bolagets böter.

53 Den andra grunden kan delas i fyra delar.

54 Under de två första delgrunderna, som skall prövas tillsammans, har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten inte tillämpade kommissionens beräkningsmetod, det vill säga

relevant omsättning × procentsats för överträdelsens svårighetsgrad × deltagandet i överträdelsen uttryckt som en andel av dennas sammanlagda varaktighet (i förevarande fall högst 60 månader) = summa (grundbelopp)

grundbelopp – nedsättning till följd av eventuellt samarbete = bötesbelopp, trots att förstainstansrätten hade medgett att denna metod var giltig.

55 Under dessa omständigheter missgynnades klaganden i förhållande till de företag vars begränsade deltagande i överträdelsen redan hade medgetts av kommissionen och vars böter därför nedsattes i enlighet med kommissionens formel. Så skedde i målen Buchmann mot kommissionen (dom av den 14 maj 1998 i mål T-295/94, REG 1998, s. II-813), Gruber + Weber mot kommissionen (dom av den 14 maj 1998 i mål T-310/94, REG 1998, s. II-1043, och Enso Española mot kommissionen (dom av den 14 maj 1998 i mål T-348/94, REG 1998, s. II-1875).

56 Klaganden anser även att bolaget missgynnades genom att förstainstansrätten själv tillämpade kommissionens beräkningsmetod för att nedsätta andra företags böter. Klaganden har i detta avseende hänvisat till domarna i de ovannämnda målen Enso Española mot kommissionen och Gruber + Weber mot kommissionen samt till domarna av den 14 maj 1998 i mål T-311/94, BPB de Eendracht mot kommissionen (REG 1998, s. II-1129) och i mål T-347/94, Mayr-Melnhof mot kommissionen (REG 1998, s. II-1751). Det framgår visserligen inte av dessa domar hur förstainstansrätten beräknade nedsättningen av böterna, men en tillämpning av kommissionens metod skulle enligt klaganden ha lett till nästan samma resultat, med tanke på de bedömningsgrunder som förstainstansrätten använde (den tidsperiod under vilken företaget deltog i överträdelsen, relevant omsättning, procentsats för överträdelsens svårighetsgrad).

57 I förevarande fall konstaterade förstainstansrätten att klaganden inte hade deltagit i överträdelsen under de inledande 22 månaderna (överträdelsen pågick i sammanlagt 60 månader) och fastställde böterna till 2 500 000 ecu. Om rätten däremot hade tillämpat kommissionens formel, skulle den enligt klaganden ha beräknat de nya böterna på följande sätt:

56 500 000 ecu × 0,08 × 38/60 = 2 863 000 ecu (grundbelopp).

2 863 000 ecu – 954 000 ecu = 1 909 000 ecu (bötesbelopp).

58 Kommissionen har gjort gällande att det följer av domstolens rättspraxis att yrkandet om omprövning av de av förstainstansrätten fastställda böterna inte kan tas upp till sakprövning. Kommissionen har motiverat detta med att utövande av full prövningsrätt innebär att det görs en helhetsbedömning av samtliga faktiska omständigheter i målet, varför en sådan prövning inte är möjlig i mål om överklagande (se domen i det ovannämnda målet Ferriere Nord mot kommissionen, punkt 31, och dom av den 6 april 1995 i mål C-310/93 P, BPB Industries och British Gypsum mot kommissionen, REG 1995, s. I-865, punkt 34).

59 Vad beträffar saken har kommissionen i fråga om påståendet att förstainstansrätten inte tillämpade kommissionens beräkningsmetod gjort gällande att förstainstansrätten (såsom framgår av punkt 306 i den överklagade domen) fastställde klagandens böter med stöd av sin fulla prövningsrätt, det vill säga inom ramen för sitt utrymme för skönsmässig bedömning.

60 Kommissionen har tillagt att de av klaganden åberopade målen (med undantag av målet Enso Española mot kommissionen) inte rörde överträdelsens varaktighet, utan den omsättning som kommissionen hade valt att beakta (de ovannämnda målen Gruber + Weber mot kommissionen och Mayr-Melnhof mot kommissionen) eller det förhållandet att företaget hade spelat en mindre betydande roll i överträdelsen i kombination med att överträdelsen hade pågått under en kortare tid (det ovannämnda målet BPB de Eendracht mot kommissionen).

61 I det sistnämnda målet skulle en nedsättning baserad enbart på en räkneoperation med utgångspunkt i den tidsperiod som företaget hade deltagit i överträdelsen ha medfört en nedsättning av böterna till 729 167 ecu. Förstainstansrätten fastställde emellertid böterna till 750 000 ecu, bland annat på grund av att företaget endast i mindre omfattning hade deltagit i överträdelsen. På samma sätt nedsatte förstainstansrätten böterna från 1 750 000 ecu till 1 200 000 ecu i det ovannämnda målet Enso Española mot kommissionen. En nedsättning i förhållande till den tidsperiod som företaget hade deltagit i överträdelsen skulle ha medfört böter på 1 181 250 ecu. I motsats till vad klaganden har gjort gällande använde förstainstansrätten inte enbart en matematisk formel, utan fastställde böterna

med beaktande av samtliga omständigheter i det aktuella fallet och med stöd av sin fulla prövningsrätt, vilket framgår av punkt 306 i den överklagade domen.

62 Domstolen erinrar i detta avseende om att förstainstansrätten har full prövningsrätt när den bedömer det bötesbelopp som ett företag har ålagts på grund av att det har överträtt gemenskapsrätten, och att det inte ankommer på domstolen, när den prövar rättsfrågor i ett mål om överklagande, att göra en skälighetsbedömning som ändrar förstainstansrättens bedömning härvidlag (domen i det ovannämnda målet Ferriere Nord mot kommissionen, punkt 31).

63 När förstainstansrätten med stöd av sin fulla prövningsrätt fastställer de böter som har ålagts företag som har deltagit i en överenskommelse eller ett samordnat förfarande som strider mot artikel 85.1 i fördraget, får den emellertid inte göra åtskillnad mellan dessa företag.

64 Klagandens anmärkning att förstainstansrätten åsidosatte icke-diskrimineringsprincipen grundar sig på antagandet att förstainstansrätten avsåg att tillämpa kommissionens beräkningsmetod i domarna i de ovannämnda målen Buchmann mot kommissionen, Enso Española mot kommissionen, Gruber + Weber mot kommissionen, BPB de Eendracht mot kommissionen och Mayr-Melnhof mot kommissionen, men inte i klagandens fall.

65 Eftersom det inte går att finna stöd för motsatsen i de nyss nämnda domarna anser domstolen att detta antagande är styrkt. Det framgår visserligen inte av dessa domar att förstainstansrätten hade för avsikt att faktiskt tillämpa kommissionens beräkningsmetod, men det måste konstateras att förstainstans-

rätten inte heller uttryckligen underkände denna metod. Dessutom motsvarar de böter som förstainstansrätten fastställde i var och en av dessa domar i stort sett de böter som skulle ha blivit resultatet om kommissionens metod hade tillämpats på de nya sifferuppgifter som förstainstansrätten lade till grund för sin bedömning, bland annat i fråga om omsättningen, överträdelsens svårighetsgrad eller överträdelsens varaktighet.

66 Det ovannämnda målet Enso Española mot kommissionen är det mål som (vilket kommissionen har påpekat) uppvisar störst likheter med förevarande mål på det sättet att förstainstansrätten även i det målet minskade den överträdelseperiod som skulle beaktas vid beräkningen av böterna utan att godta något av sökandens övriga argument för en nedsättning av bötesbeloppet. Förstainstansrätten fastställde detta belopp till 1 200 000 ecu, vilket ungefär motsvarar det belopp som skulle ha blivit resultatet om kommissionens metod hade tillämpats (1 150 000 ecu).

67 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 42 i sitt förslag till avgörande är det uppenbart att förstainstansrätten utan att lämna någon objektiv motivering frångick detta allmänna tillvägagångssätt när den fastställde klagandens böter. Trots att en tillämpning av kommissionens metod hade lett till böter på 1 900 000 ecu fastställde förstainstansrätten böterna till ett belopp som klart översteg 2 500 000 ecu. Klaganden ansåg att detta antagligen berodde på ett skriv- eller räknefel i den överklagade domen och ingav därför en begäran om rättelse av dom, som avslogs genom beslut av den 16 september 1998. I detta beslut konstaterade ordföranden på tredje avdelningen i utökad sammansättning — oaktat det som anförts ovan — att den överklagade domen inte innehöll något "skriv- eller räknefel och inte heller någon uppenbar oriktighet vad beträffar bötesbeloppet".

68 Domstolen finner således att det är styrkt att förstainstansrätten åsidosatte likabehandlingsprincipen i punkt 306 i den överklagade domen och att överklagandet skall bifallas på den andra grundens två första delar.

69 Med den tredje delgrunden har klaganden gjort gällande att det var fel av förstainstansrätten att inte nedsätta de av kommissionen ålagda böterna efter att ha fastställt att kommissionen inte hade styrkt samtliga de ekonomiska verkningar som överträdelsen påstods ha haft på marknaden.

70 Kommissionen har gjort gällande att förstainstansrätten med stöd av sin fulla prövningsrätt kunde bilda sig en egen uppfattning om vilket bötesbelopp som var lämpligt. Förstainstansrätten konstaterade i punkt 246 i den överklagade domen att det räckte att företagen faktiskt hade tillkännagett de överenskomna prishöjningarna och att de tillkännagivna priserna hade utgjort grund för fastställandet av individuella transaktionspriser för att denna prissamverkan skulle anses ha haft såväl till syfte som resultat att allvarligt begränsa konkurrensen. För att motivera varför inga förmildrande omständigheter hade beaktats i det aktuella fallet framhöll förstainstansrätten i punkt 244 i den överklagade domen att företagen hade vidtagit åtgärder i syfte att dölja samverkans existens och i punkt 245 att överträdelsen hade pågått under lång tid och att den hade varit uppenbar. Dessutom påpekade förstainstansrätten att överträdelsen hade begåtts trots att kommissionens tidigare beslutspraxis borde ha utgjort ett varnande exempel.

71 Enligt kommissionen kunde förstainstansrätten således på goda grunder med stöd av sin fulla prövningsrätt anse att det som konstaterats i fråga om överträdelsens verkningar inte motiverade en nedsättning av den allmänna bötesnivå som kommissionen hade fastställt.

72 Domstolen påpekar härvid att förstainstansrätten i punkt 241 i den överklagade domen räknade upp vilka överväganden i beslutet beträffande just överträdelsens svårighetsgrad som hade varit föremål för dess prövning.

73 Förstainstansrätten fastställde att kommissionen hade rätt att höja den allmänna bötesnivån i förhållande till sin tidigare beslutspraxis för att förstärka böternas avskräckande verkan (punkt 243 i den överklagade domen) och för att beakta att de berörda företagen hade vidtagit åtgärder i syfte att dölja samverkans existens, vilket utgjorde "en särskilt allvarlig aspekt av [överträdelsen] som särskiljer denna från tidigare [konstaterade] överträdelser" (punkt 244 i den överklagade domen). Förstainstansrätten framhöll även att överträdelsen av artikel 85.1 i fördraget hade pågått under lång tid och att den hade varit uppenbar (punkt 245 i den överklagade domen).

74 Förstainstansrätten drog i punkt 246 i den överklagade domen slutsatsen att det förhållandet att kommissionen endast till viss del hade styrkt verkningarna av prissamverkan — mot bakgrund av vad som anförts — inte "i väsentlig utsträckning [påverkade] bedömningen av hur allvarlig den konstaterade överträdelsen [var]". Den påpekade i detta hänseende att det "räcker... att företagen faktiskt har tillkännagett de överenskomna prishöjningarna och att de tillkännagivna priserna har utgjort grund för fastställandet av individuella transaktionspriser för att denna prissamverkan skall anses ha haft såväl till syfte som resultat att allvarligt begränsa konkurrensen".

75 Av vad anförts följer att förstainstansrätten inom ramen för sin fulla prövningsrätt ansåg att dess iakttagelser i fråga om överträdelsens verkningar inte kunde ändra kommissionens egen bedömning av överträdelsens svårighetsgrad, eller närmare bestämt inte kunde innebära att överträdelsen ansågs vara mindre allvarlig. Förstainstansrätten ansåg att det saknades anledning att nedsätta böterna med hänsyn till de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet och det sammanhang i vilket överträdelsen hade begåtts — såsom dessa faktorer beaktades i beslutet och redovisas i punkterna 69 och 70 i denna dom — samt de ålagda böternas avskräckande verkan, vilka samtliga är omständigheter som i enlighet med domstolens rättspraxis kan beaktas vid bedömningen av överträdelsens svårighetsgrad (se domen i de ovannämnda förenade målen Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkt 106, beslutet i det ovannämnda målet SPO m.fl. mot kommissionen, punkt 54, och domen i det ovannämnda målet Ferriere Nord mot kommissionen, punkt 33).

76 Överklagandet kan således inte bifallas på den andra grundens tredje del.

77 Med den fjärde delen av denna grund har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten underlät att på ett vederbörligt sätt beakta bolagets samarbetsvillighet i förhållande till hur de andra företag som deltog i överenskommelsen hade agerat.

78 Genom skrivelse av den 23 mars 1993 gav klaganden kommissionen ett uttryckligt erbjudande om samarbete. Bolaget medgav inte endast att det förelåg en överträdelse, utan klargjorde även under förhör vid kommissionen vad överträdelsen bestått i, det vill säga vissa prishöjningsinitiativ. Klaganden var det enda företag som vid dessa förhör uttryckligen medgav att det hade gjort sig skyldigt till en överträdelse.

79 I detta hänseende behöver det, såsom kommissionen har påpekat, endast konstateras att förstainstansrätten i punkterna 280—289 i den överklagade domen ingående förklarade varför det saknades anledning att godta anmärkningen att det inte i tillräcklig utsträckning hade beaktats att klaganden hade samarbetat under förfarandet. För att komma fram till denna slutsats gjorde förstainstansrätten en bedömning av de faktiska omständigheterna som inte kan prövas vid domstolen (se dom av den 16 september 1997 i mål C-362/95 P, Blackspur DIY m.fl. mot rådet och kommissionen, REG 1997, s. I-4775, punkt 42).

80 Överklagandet kan således inte tas upp till prövning på den fjärde delgrunden.

81 Av vad anförts följer att överklagandet skall bifallas med avseende på punkt 306 i domskälen och punkt 3 i domslutet i den överklagade domen.

82 Enligt artikel 54 första stycket i EG-stadgan för domstolen skall domstolen upphäva förstainstansrättens avgörande om överklagandet är välgrundat. Den kan då slutligt själv avgöra målet, om det är färdigt för avgörande, eller återförvisa det till förstainstansrätten för avgörande. Eftersom målet är färdigt för avgörande skall domstolen slutligt avgöra vilket bötesbelopp som skall åläggas klaganden.

Yrkandet om ogiltigförklaring

83 Med hänsyn till punkterna 174—305 i den överklagade domen, och i synnerhet till att klaganden endast kan hållas ansvarig för en överträdelse av artikel 85.1 i fördraget vad avser perioden mellan mars 1988 och april 1991, finner domstolen att klagandens böter skall fastställas till 1 900 000 euro.

Rättegångskostnader

84 Enligt artikel 122 första stycket i rättegångsreglerna skall domstolen, när överklagandet skall bifallas och domstolen själv slutligt avgör tvisten, besluta om rättegångskostnaderna. Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 118 skall tillämpas i mål om överklagande, skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna om detta har yrkats.

85 Eftersom merparten av de grunder som klaganden har anfört till stöd för sitt överklagande har underkänts, skall klaganden bära sin egen rättegångskostnad samt ersätta två tredjedelar av kommissionens rättegångskostnad i denna instans.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

följande dom:

1) Punkt 3 i domslutet i förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-317/94, Weig mot kommissionen, upphävs.

2) Det bötesbelopp som Moritz J. Weig GmbH & Co. KG åläggs i artikel 3 i kommissionens beslut 94/601/EG av den 13 juli 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget (IV/C/33.833 — kartong) fastställs till 1 900 000 euro.

3) Överklagandet ogillas i övrigt.

4) Moritz J. Weig GmbH & Co. KG skall bära sin egen rättegångskostnad samt ersätta två tredjedelar av kommissionens rättegångskostnad i denna instans.

5) Europeiska gemenskapernas kommission skall bära en tredjedel av sin rättegångskostnad i denna instans.

La Pergola Wathelet Edward

Jann Sevón

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 november 2000.

R. Grass

Justitiesekreterare

A. La Pergola

Ordförande på femte avdelningen